

Munchs Madonna ? Drøm og symbol

Forfatter: Gunnar Birkeland<gunnar@enternet.no>

Dette var tittelen på Frank Høifødts foredrag 24. oktober i Auditoriet hos ConocoPhillips. Over 40 personer hadde møtt frem, og forventningene var store. Frank Høifødt er utdannet som kunsthistoriker, og avhandlingen hans handlet om Munch, som fremdeles er hans favoritt-kunster.

[clip_image002](#)

Han åpnet med bilder fra Berlin, og sa takk for sist til de som var med på den turen. Så viste han et bilde av Madonna, Skrik, og David Toska, som selvsagt henspilte på tyveriet fra Munch-museet i 2004. Nå er vi så heldige at det finnes flere varianter av både Skrik og Madonna, bl.a har Nasjonalgalleriet et bilde som er nesten likt det som ble stjålet. Det finnes også tre eksemplarer til av Madonna, et i Hamburg og to i privat eie i USA.

Deretter gikk han over til å se på Madonna fra litt forskjellige vinkler, prøve å se hvilke kontekster den hører hjemme, hvilke andre bilder det er naturlig å sammenligne det med, hva som er blitt sagt om det som har hatt betydning, hvordan mottagelsen har vært, og hvordan motivet inngår i Munchs private ikonografi. Munch har jo sitt eget univers av motiver, bildene henger sammen.

En kamerat av Munch fra Berlin, som ble gift med Dagny Juel, tok initiativet til en monografi våren 1894. Han fikk med seg tre andre Munch-fans og skrev om en del av Munchs kunst. Der skriver de særlig om bilder som ble vist i -93 i Berlin. Der skriver de om 'das Madonna-Gesicht': 'Det tredje bildet viser en madonna. Det er en kvinne i linnen i en karakteristisk bevegelse av absolutt hengivelse, der alle organfølelser blir en eritisme av intens vellyst, en madonna i linnen og skrukkete laken, med det kommende fødselsmartyriet som en glorie over seg. En Madonna grepet i det øyeblikket da den evige befruktningrusens skjulte mystikk lar kvinnens ansikt stråle i et hav av skjønnhet. Her inngår opplevelsens hele dybde, det kulturelle menneske med dets metafysiske evighetslengsel møter dyret med dets vellystiske ødeleggelsesdrift?'. Ganske heavy, var Franks kommentar.

Men det var ikke vårt bilde han snakket om, men om en tidligere pastell. Et liknende bilde er datert 1893 og henger i New York.

Deretter gikk han litt bakover i tid for å prøve å finne et slags opphavsfor et så erotisk motiv som Madonna er, det er jo et bilde av en naken kvinne som eksponerer seg i en tilstand av intens henførelse. Han viste deretter mange bilder av Munch som hadde de samme elementer av kroppsstilling, armstilling, glorie og bakgrunn som vi finner i Madonna. I tillegg viste han skisser, dagboknotater og utdrag av brev fra Munchs hånd som forklarte veien han gikk for å komme frem til det bildet vi i dag kaller 'Madonna'.

Det er vanskelig å gjøre et mer detaljert referat fra foredraget, men de som var til stede i de to timene fikk en grundig gjennomgang av Munchs tanker og intensjoner rundt bildet og symbolikken i bildet.

Frank Høifødt avsluttet foredraget med å gjøre en kort analyse av et bilde av Munch som nylig er oppdaget. Ved røntgen fotografering av et bilde av Munch som henger i et galleri i Bremen ble det oppdaget at bak dette bildet, under lerretet, var det annet bilde. Det er antatt at bildet ble laget på samme tid som det som var utenpå, rundt år 1900.

Dette var nok en foredragskveld i RBR som ga oss innblikk i en stor kunstners arbeidsmetoder, tanker, symbolikk og ikonografi.